

پروتکل صرافی‌های غیرمتمرکز (DEX)

صرافی‌های غیرمتمرکز که عموماً با نام DEX شناخته می‌شوند، نوعی بازار همتا به همتا هستند که به معامله‌گران اجازه می‌دهند تا خرید و فروش ارزهای دیجیتال را بدون واگذاری مدیریت سرمایه به واسطه‌ها انجام دهند. تراکنش‌هایی که در صرافی‌های غیرمتمرکز ثبت می‌شوند، با استفاده از توافقنامه‌های کدگذاری شده به نام قراردادهای هوشمند تسهیل می‌شوند؛ اما چه مواردی باعث شده تا پس از صرافی‌های متمرکز (CEX)‌ها، این بار DEX‌ها تا این حد محبوب شوند و بازار ارزهای دیجیتال را در دست بگیرند؟ در این مطلب قصد داریم به صرافی‌های غیرمتمرکز DEX و نحوه عملکرد این صرافی‌ها در بازار ارزهای دیجیتال بپردازیم. همراه کیف پول من باشید تا پاسخ سوالات خود را در زمینه پروتکل DEX و اهمیت آن در کریپتوکارنسی دریافت کنید.

نگاهی اجمالی به پروتکل DEX

DEX‌ها که مخفف **Decentralized Exchange** و به معنی **صرافی غیرمتمرکز** هستند، برای حذف ملزومات و قوانین نهادها و سازمان‌های مختلف در نظارت و مجوزدهی برای انجام معاملات در بازار ارزهای دیجیتال ایجاد شده‌اند. شایان ذکر است که صرافی‌های غیرمتمرکز امکان معامله جفت ارزها را نیز برای کاربران فراهم می‌کنند. در این نوع سرمایه‌گذاری هر یک از معامله‌گران دارای کلید خصوصی برای دسترسی به دارایی موجود در کیف پول خود هستند و می‌توانند بلافاصله بعد از ورود به حساب کاربری صرافی با این کلید به موجودی حساب خود دسترسی داشته باشند. در این

حالت افراد نیازی به ارائه اطلاعات شخصی همچون نام و محل سکونت ندارند، مگر اینکه احراز هویت در صرافی اجباری شود.

دلایل محبوبیت صرافی‌های غیرمتمرکز (DEX)

برخی عوامل باعث شده‌اند تا صرافی‌های غیرمتمرکز در مدت زمان بسیار کوتاهی محبوبیت زیادی کسب کنند؛ به گونه‌ای که امروزه در بازار ارزهای دیجیتال اغلب معاملات در این صرافی‌ها انجام می‌گیرند. با نوآوری‌هایی که بازسازان خودکار مشکلات نقدینگی را در صرافی غیرمتمرکز حل کردند، کاربران زیادی به سمت این پلتفرم‌ها جذب شدند. علاوه بر این افزونه‌های کیف پول با بهینه کردن قیمت رمز ارزها، کاهش نوسانات و لغزش‌ها و کارمزد معاملات از دیگر مواردی بودند که به رشد **DEXها** دامن زدند و بعد از آن صرافی‌های غیرمتمرکز زیادی روی کار آمدند.

تفاوت CEX با DEX؛ صرافی متمرکز و غیرمتمرکز

صرافی‌های غیرمتمرکز که به **قراردادهای هوشمند** متکی هستند، به تریدرها اجازه می‌دهند تا بدون واسطه سفارش معاملات را ثبت کنند؛ اما **صرافی‌های متمرکز** یا همان CEX که توسط یک نهاد یا سازمان متمرکز مثل بانک‌ها اداره می‌شوند، در معاملات دخیل هستند و به عنوان واسطه عمل می‌کنند. CEXها یا همان صرافی‌های متمرکز در اکثریت قریب به اتفاق تمام حجم معاملات را به خود اختصاص می‌دهند؛ چرا که آن‌ها به عنوان نهاد نظارتی عمل می‌کنند و وظیفه نگهداری وجوه کاربران را بر عهده دارند. به عبارتی دیگر خدمات ارائه شده توسط CEXها را می‌توان مشابه خدمات بانک دانست؛ اما در مقابل DEXها به معامله‌گران اجازه می‌دهند تا با استفاده از

قراردادهای هوشمند پلتفرم معاملاتی و از طریق کیف پول خود سفارشات مربوط به خرید و فروش ارزها را ثبت کنند.

در این شیوه معامله‌گران از سرمایه خود در کیف پول محافظت می‌کنند و اگر احیانا کلید خصوصی خود را گم کرده یا سرمایه خود را به آدرس اشتباهی ارسال کنند، خودشان مسئول این اشتباه خواهند بود. DEXها بر روی بلاک چین‌های پیشرو و اصلی ساخته شده‌اند و هر یک از آنها بر روی پروتکل‌های لایه یک ایجاد شده‌اند که محبوب‌ترین آن **بلاک چین اتریوم** نام دارد.

نحوه کارکرد DEXها

همان طور که گفتیم، صرافی غیرمتمرکز بر روی پروتکل لایه یک ساخته شده‌اند و از قراردادهای هوشمند پشتیبانی می‌کنند که کاربران را قادر می‌سازد دارایی خود را در این صرافی‌ها نگهداری کنند. در **دکس‌ها** هر یک از معاملات شامل کارمزد تراکنش است و در واقع تریدرها در هر بار استفاده از صرافی‌های غیرمتمرکز با این قراردادهای بلاکچینی تعامل می‌کنند.

در حالت کلی سه نوع صرافی غیرمتمرکز وجود دارد که به شرح زیر هستند:

- بازار ساز خودکار
- صرافی غیرمتمرکز با دفتر سفارش
- صرافی غیرمتمرکز تجمیع کننده نقدینگی

هر یک از این سه نوع صرافی به کاربران اجازه می‌دهند تا با قراردادهای هوشمند با یکدیگر معامله کنند.

بازارساز خودکار

در حالت کلی **بازارساز خودکار** پرتعدادترین نوع DEX است و به جای دفتر سفارش از استخر نقدینگی استفاده می‌کند. بدین صورت که نرخ ارزهای دیجیتال در این حالت با قرارداد هوشمند تعیین می‌شود، نه توسط نهادها یا خریداران و فروشندگان. نقدینگی در بازارساز خودکار حتی برای بازارهای با حجم معاملاتی کم، بالاست و نیازی نیست خریدار و فروشنده زمان زیادی برای ثبت سفارش منتظر بمانند. در الگوریتم این ساختار، قیمت توکن‌ها بر اساس کم و زیاد شدن نسبت توکن‌ها در استخر مشخص می‌شوند و فرصت برای آربیتراژ فراهم می‌آید.

مطلب پیشنهادی: کاربرد و مزایای بازار ساز خودکار

صرافی غیرمتمرکز با دفتر سفارش (Order book DEX)

دفاتر سفارش سابقه سفارشات باز برای معامله یک جفت ارز را جمع‌آوری و نگهداری می‌کنند. در این حالت شکاف بین قیمت سفارش خرید و سفارش فروش، عمق دفتر و قیمت بازار را تعیین می‌کند. دفاتر سفارش دو نوع درون زنجیره‌ای (On-Chain) و برون زنجیره‌ای (Off-Chain) هستند. نوع اول اطلاعات سفارش را روی زنجیره ذخیره می‌کند و سرمایه کاربران در کیف پولشان نگهداری می‌شود؛ اما در نوع برون زنجیره‌ای دفاتر سفارش خارج از بلاک چین قرار دارند و صرفاً تراکنش‌های معاملاتی بلاک چین را تسویه می‌کنند. این روند هزینه‌های شبکه را کاهش و سرعت فعالیت در صرافی را افزایش می‌دهد.

در صرافی برون زنجیره‌ای کاربران با سرمایه وام گرفته از دیگران به عنوان اهرم، موقعیت معاملاتی را تقویت می‌کنند تا احتمال کسب سود افزایش یابد. در مقابل در صرافی دفتر سفارش برون زنجیره‌ای هر چه فاصله زمانی ثبت سفارش با نهایی شدن سفارش بیشتر شود، احتمال لغزش در قیمت افزایش می‌یابد. شایان ذکر است، این نوع از صرافی‌ها نیز امکان گرفتن وام و استفاده از اهرم را برای کاربران فراهم می‌کنند.

صرافی غیرمتمرکز تجمیع‌کننده نقدینگی

تجمیع‌کننده همان طور که از نامشان پیداست، مقدار نقدینگی لازم برای ثبت سفارشات را از مسیر جمع‌آوری چندین پروتکل و مکانیسم و از صرافی‌های مختلف غیرمتمرکز جمع‌آوری می‌کنند. به این شیوه لغزش در معاملات بزرگ کاهش می‌یابد و قیمت ارزهای دیجیتال در روند معاملات بهینه می‌شود. این نوع صرافی دو هدف کاهش تراکنش‌های ناموفق و حفاظت از

معامله گران در برابر اثرات و لغزش های قیمت گذاری را دارد و از بهبود تجربه کاربری برای جذب تریدرهای مبتدی تا حرفه ای استفاده می کنند.

مزایای صرافی غیرمتمرکز (DEX)

- صرافی غیرمتمرکز مزایای زیادی نسبت به هم تایان متمرکز به همراه دارد. اولاً، دارایی های رمزنگاری جدید به طور قابل توجهی در DEX ها زودتر از CEX ها ظاهر می شوند. این به این دلیل است که CEX ها باید به صورت دستی دارایی های رمزنگاری شده را به سیستم خود اضافه کنند؛ چراکه در این صرافی ها افزودن پروژه های جدید مستلزم لایه هایی از انطباق، آزمایش و مجوز توسط مدیریت است. اما با پروتکل DEX، هر توکن جدیدی را می توان به طور خودکار به صرافی اضافه کرد، بدون این که نیاز به کسب مجوز یا تاییدیه سازمانی باشد.
- DEX ها نیازی به شناخت مشتری خود (KYC) یا اقدامات ضد پولشویی (AML) ندارند و حریم خصوصی مشتریان را بدون دخالت واسطه حفظ می کنند. کاربران در صرافی های غیرمتمرکز می توانند بدون افشای اطلاعات، از جمله اطلاعات مالی مانند موجودی حساب، به صورت ناشناس از DEX استفاده کنند. علاوه بر این، قبل از شروع معامله در صرافی غیرمتمرکز، هیچ فرآیند تایید طولانی مدتی وجود ندارد.

- DEX ها می توانند برای تمامی سرمایه گذاران و تریدرها مفید باشند؛ اما بیشترین کاربرد را در جهان در حال توسعه دارند، جایی که فقدان زیرساخت های مالی قوی مانع از پذیرش بسیاری از مشتریان توسط مشاغل مالی سنتی شده است. طبق تخمین بانک جهانی حدود یک میلیارد نفر مدرک رسمی هویتی ندارند. به عبارتی این افراد نمی توانند ضعیف ترین معیارهای KYC AML را انجام دهند، اما با دسترسی به اینترنت می توانند با DEX معامله کنند.
- در نهایت، برای کسب درآمد در DEX نیازی به معامله و خرید و فروش ارزهای دیجیتال نیست. راه های مختلفی برای کسب درآمد در این پروتکل وجود دارد؛ به عنوان مثال، هر کسی می تواند نقدینگی را در یک DEX بازار ساز خودکار با استیک کردن تامین کند و بخشی از کارمزد شبکه را دریافت کند. علاوه بر این، بسیاری از DEX ها پاداش ها را ادغام می کنند تا در توکن حاکمیتی DEX پرداخت شوند.

مطلب پیشنهادی: **عرضه اولیه صرافی چیست؟**

امنیت بالا با صرافی غیرمتمرکز (DEX)

صرافی های غیرمتمرکز نه تنها دست واسطه ها را از دخالت در روند معاملات و سفارشات کوتاه کرده اند، بلکه امنیت بیشتری نسبت به همتایان متمرکز خود دارند. در این پروتکل هیچ سرور مرکزی وجود ندارد و معاملات به طور مستقیم بین دو طرف انجام می گیرد؛ به همین خاطر امکان ندارد که شخص ثالثی سرمایه شما را مسدود و یا پرداخت های شما را تایید نکند. از طرفی این امر به خاطر رمزنگاری کلید عمومی برای هر تراکنش و وجود کلیدهای خصوصی انجام می گیرد و از این جهت با کلید خصوصی کنترل کامل دارایی در دست معامله گران قرار می گیرد.

در چند سال اخیر DEX ها به دلیل سرعت بالا، حذف واسطه ها و ایجاد نقدینگی فوری، پذیرش فزاینده ای تجربه کرده اند و روز به روز به رشد خود به عنوان زیرساخت حیاتی اکوسیستم ارزهای دیجیتال ادامه می دهند. در این نوشته از کیف پول من سعی کردیم به صورت مختصر و مفید به مفهوم و عملکرد پروتکل DEX بپردازیم. در سایر مطالب کیف پول من می توانید به موضوعات جذاب و بروز در حوزه ارزهای دیجیتال دسترسی داشته باشید و با مطالعه هر بخش اطلاعات خود را در زمینه بازار ارزهای دیجیتال افزایش دهید.